

Regionstyrelsen 2024-01-30

Nämndinitiativ: Staten måste kompensera Västmanland för den afrikanska svinpesten!

I september konstaterade Jordbruksverket att Sverige har fått sina första fall av den smittsamma virussjukdomen afrikansk svinpest som drabbar vildsvin och tamgrisar. Smittade vildsvin påträffades i Fagersta och Norberg vilket hotar hela landets grisproduktion. Utbrottet har lett till allvarliga konsekvenser inte enbart för grisnäringen, utan även för friluftsliv, turism, jakt, jord- och skogsbruk. Kärnområdet i den smittade zonen har stängslats in. För att stoppa smittspridningen har jakt och skogsbruk förbjudits. Det är också förbjudet att plocka bär och svamp, samt alla aktiviteter där människor vistas i skog och mark utanför tomtgränser, anlagda vägar, tävlingsbanor och allmänna badplatser. Smittan bekämpades, men det fanns ingen plan för att hantera övrig samhällspåverkan.

Det här har drabbat mellan 400–500 företagare i det aktuella området hårt. För en del av dem är det redan för sent. Över en natt fick de partiellt näringsförbud. På grund av restriktionerna kan skogsägare inte avverka sin skog, vilket påverkar både skogsägare och sågverk, besök till lokala vandrarhem och Bed & Breakfast har avbokats, och grisuppfödare har tvingats avliva sina friska djur utan att kompenseras för produktionsbortfallet. Den ekonomiska förlusten är både primär och sekundär. Kött, potatis och höbalar från den smittade zonen får inte säljas, och avlivade grisar kan inte längre användas till avel. Försäkringarna täcker ingenting, trots att situationen kräver såväl nyinvesteringar som omprioriteringar.

Förutom att enskilda företagare har fått akuta ekonomiska problem har svinpesten påverkat Västmanlands rykte som besöksmål, något som har tagit många år att bygga upp. Det kvittar att vissa företag finns utanför kärnområdet. De är ändå stämplade för att de hör hemma i Västmanland. De flesta som åker hit gör de för att de vill uppleva vår natur, fiska, bada och vistas i skogen, inte begränsas av restriktioner. Då väljer de hellre en annan plats, i en annan del av landet. All naturturism verkar inte specifikt inom smittzonen, men enstaka kurser äger rum där. Att turister inte längre kommer till länet påverkar även lokala butiker och restauranger. Berörda kommuner har inte rätt att betala ut stöd eller förlägga konferenser hos företag för att hjälpa dem. Skogsarbetare, maskinreparatörer och jägare vill inte besöka området för att inte riskera att dra med sig smitta. Hur situationen kommer att påverka viljan och förutsättningarna att driva liknande företag i Västmanland i framtiden återstår att se.

Många kanske tror att pestens tid är över eftersom restriktionerna i ytterområdet har hävts och inga fler smittade vildsvin har påträffats, men för de

drabbade har problemen bara börjat. Förutom all extra administration och otaliga myndighetskontakter, är det inte en självklarhet att de vågar bygga upp sina verksamheter igen, om svinpesten skulle återkomma. För några är besparingarna snart slut.

När coronapandemin slog till var det ingen tvekan om att staten skulle täcka företagen för deras förluster. Samma borde rimligen gälla vid en epizooti, en farsot där endast djur smittas. Därför är det av principiellt stor betydelse hur den uppkomna situationen fortsatt hanteras. Ett förändrat klimat väntas också leda till fler epizootier i framtiden eftersom temperatur, nederbörd och andra klimatfaktorer kan innebära mer gynnsamma förhållanden för vissa sjukdomar.

Vänsterpartiet vill därför

Att Region Västmanland snarast tillskriver regeringen och påtalar behovet av att skyndsamt kompensera företagen i den smittade zonen. När staten inför restriktioner ska de ersättas av staten.

Heidi-Maria Wallinder (V)

Felicia Granath (V)